

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

9 februari 2005

BELEIDSNOTA

Duurzame Ontwikkeling

2004-2009

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw,
Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heren Wim Van Dijk, Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

mevrouw Stern Demeulenaere, de heren Patrick Lachaert, Karlos Callens;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer Felix Strackx, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken, N.;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heren Paul Wille, Jean-Marie Dedecker, mevrouw Dominique Guns;

de heren Herman Lauwers, Jacky Maes, Ludo Sannen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

109 (2004-2005)

- Nr. 1: Beleidsnota
- Nr. 2: Met redenen omklede motie

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid	4
1.1 Omgevingsanalyse	4
1.2 Negen beleidsopties	5
2. Vragen van de leden en antwoorden van de minister-president	6
2.1 Lokaal duurzaamheidsbeleid	6
2.2 Integratie	7
2.3 Betrokkenheid van het middenveld	8
2.4 Strategie – langetermijnvisie	9
2.5 Internationaal	10
2.6 Sensibilisatie	10
2.7 Ontwikkelingssamenwerking	10
2.8 Budget	11

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed behandelde op 25 januari 2005 de beleidsnota Duurzame Ontwikkeling 2004-2009 (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 109/1*). Het verslag wordt uitgebracht door mevrouw Tinne Rombouts.

Door de dames Joke Schauvliege en Sabine Poleyn, de heer André Van Nieuwkerke, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Rudi Daems en mevrouw Hilde Crevits werd tot besluit van de bespreking van de beleidsnota Duurzame Ontwikkeling een met redenen omklede motie aangekondigd (*Parl. St. VI. Parl. 2004-05, nr. 109/2*)

1. Toelichting door de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid

De minister-president heeft een advies gevraagd over de beleidsnota aan het Koninklijk Instituut voor het Duurzame Beheer van de Natuurlijke Rijkdommen en de Bevordering van Schone Technologie (KINT), een instituut dat mee gefinancierd wordt door de Vlaamse overheid. Hij stelt dit advies ter beschikking van de commissie. Het is volgens de minister-president een zinvolle bijdrage met een aantal goede suggesties.

De minister-president onderstreept dat dit de eerste Vlaamse beleidsnota Duurzame Ontwikkeling is. Daarom wil hij deze legislatuur geen wonderen beloven. Deze beknopte nota beperkt zich tot een aantal realistische doelstellingen die binnen de komende vier tot vijf jaar kunnen worden gerealiseerd. De minister-president juicht het toe dat ook de leden van de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie en de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting werden uitgenodigd om de bespreking van de beleidsnota bij te wonen. Duurzaamheid heeft immers te maken met drie pijlers, de ecologische, de economische en de sociale. Duurzaamheid impliceert ook solidariteit met de toekomstige generaties en met de minderbedeelde mensen waar ook ter wereld.

1.1 Omgevingsanalyse

Vervolgens geeft de minister-president een stand van zaken over duurzame ontwikkeling buiten het Vlaamse grondgebied. Op internationaal vlak citeert hij de VN-conferenties van Rio de Janeiro (1992) en van Johannesburg (2002). In Johannesburg heeft België de verbintenis aangegaan om een nationale strategie voor duurzame ontwikkeling uit te werken.

Op interregionaal vlak is er de Gauteng-verklaring. De regio's hebben zich daarbij geëngageerd tot de opmaak van regionale strategieën van duurzame ontwikkeling.

Binnen de Europese Unie stond duurzame ontwikkeling de laatste jaren bovenaan de agenda, ook in de slotverklaringen van vergaderingen van staats- en regeringsleiders. Op de Top van Göteborg werd een milieudimensie toegevoegd aan het Lissabonproces. Daardoor is er een Europese strategie voor duurzame ontwikkeling tot stand gekomen, met als strategische doelstellingen armoedebestrijding, vergrijzing, klimaatverandering, mobiliteit, beheer van natuurlijke rijkdommen en gezondheid.

Op Belgisch niveau hebben de federale overheid en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest al activiteiten ontplooid rond duurzame ontwikkeling. Sinds 1997 is er de federale wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling en sinds 1999 is er een politiek verantwoordelijke binnen de federale regering. Er is een georganiseerde betrokkenheid via de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, een administratieve ondersteuning en een budget. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft een kleine administratieve cel en een kleine begroting. Ten opzichte van deze twee Belgische actoren hinkt Vlaanderen dus achterop.

Toch beschikt Vlaanderen over een aantal basisteksten die geschreven zijn vanuit het concept duurzame ontwikkeling, bijvoorbeeld Kleurrijk Vlaanderen en het Pact van Vilvoorde. Sommige beleidsdocumenten bevatten dan weer elementen van duurzame ontwikkeling, zoals het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) en het Vlaams Klimaatplan. Op dit ogenblik is er echter geen aparte begroting. Er is wel een interdepartementale werkgroep Duurzame Ontwikkeling die

door de vorige regering werd geïnstalleerd en die wordt voorgezeten door de heer Luc Bas (AMINAL).

Deze werkgroep coördineert via maandelijks samenkomsten het Vlaams beleid inzake duurzame ontwikkeling en probeert de nationale en internationale tendensen te volgen. Ook binnen de adviesorganen van de Vlaamse overheid, onder meer de SERV en de MiNa-Raad, is er heel wat aandacht voor het aspect duurzaamheid. Bij het middenveld is er eveneens een levendige aandacht voor dit thema, bijvoorbeeld bij VODO (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling), bij de Noord-Zuidbeweging en bij werkgevers- en werknemersorganisaties.

De Vlaamse Regering kan verder putten uit het regeerakkoord en het bevoegdheidsbesluit waaruit een zekere taakstelling voortvloeit. In het regeerakkoord staat dat de Vlaamse Regering “een krachtige stimulans wil geven aan een toekomstgerichte, duurzame economie, waarin welvaart, welzijn, sociale rechtvaardigheid en ecologisch evenwicht onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en waarin iedereen kan participeren”. Het bevoegdheidsbesluit kent een coördinerende taak toe aan de minister-president.

1.2 Negen beleidsopties

Op die basis moet Vlaanderen proberen om een beleid inzake duurzame ontwikkeling uit te bouwen. De minister-president somt een negental beleidsopties op.

Vooreerst wil hij de administratieve ondersteuning rond duurzame ontwikkeling uitwerken. In het verleden heeft de administratie met beperkte middelen al een aantal zaken verwezenlijkt en dit moet verder worden uitgebouwd. De werkgroep Duurzame Ontwikkeling, een coördinerende ambtelijke werkgroep, zal worden gelegitimeerd door de regeringsbeslissing dat elke minister een vertegenwoordiger moet aanduiden. In samenspraak met de voorzitter van het college van secretarissen-generaal en met de secretaris van de minister-raad, de heer Eric Stroobants, wordt nagegaan hoe een cel Duurzame Ontwikkeling kan worden uitgebouwd.

Verder wil de minister-president de betrokkenheid van het middenveld organiseren. Dat houdt ver-

band met het streven naar participatie, een van de belangrijkste beleidslijnen van Agenda 21 en van de Top van Johannesburg. Het woord participatie verwijst naar drie elementen: het leggen van contacten vooraleer de beslissingen worden genomen, de pedagogische rol en het uitwerken van een draagvlak voor de beslissingen. Vanuit de adviesraden zoals SERV en MiNa-Raad, die terzake al wat expertise hebben uitgebouwd, moet een grotere betrokkenheid op het duurzaamheidsbeleid worden georganiseerd.

Een derde prioriteit is het realiseren van een kleine, eigen begroting. Hoewel dat in de huidige budgettaire omstandigheden niet evident is, wil de minister-president daar toch werk van maken in 2005, zij het gericht op zeer beperkte doelstellingen.

De belangrijkste prioriteit voor 2005 is het uitwerken van een Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling. De Vlaamse Regering is daartoe trouwens politiek verplicht door de afspraken op federaal niveau. Er werd hierover reeds overleg gepleegd met de diensten van federaal staatssecretaris Van Weert. Vlaanderen moet een visie ontwikkelen op langere termijn en die koppelen aan concrete maatregelen en acties. De minister-president herhaalt dat hij hierbij niet vertrekt van een blanco blad: er is Kleurrijk Vlaanderen, het Pact van Vilvoorde, het regeerakkoord, de beleidsnota's en de inventaris van een aantal sectorale maatregelen met impact op de duurzame ontwikkeling. Deze Vlaamse strategie zal enerzijds concrete coördinatieacties vermelden die in deze regeerperiode kunnen worden gerealiseerd, bijvoorbeeld rond duurzaam bouwen en renoveren en anderzijds een onmisbare langetermijnvisie vastleggen. Die strategische nota moet politiek gedragen worden door de regering. Ook het Vlaams Parlement kan daarbij betrokken worden indien daarvoor belangstelling bestaat.

De samenwerking met de andere gewesten en de federale overheid rond duurzame ontwikkeling moet op punt worden gesteld. Er zal worden voorgesteld een interministeriële conferentie (IMC) te organiseren rond duurzame ontwikkeling. Dat is volgens de minister-president een licht instrument om te komen tot een goede beleidsafstemming en informatie-uitwisseling.

Een zesde prioriteit is het vergroten van de Vlaamse aanwezigheid op Europees en mondiaal vlak. Vlaanderen moet meehelpen om de zaken in bewe-

ging te brengen. Vlaanderen heeft de noodzaak benadrukt van een goed evenwicht tussen ecologische, economische en sociale doelstellingen in het Lissabonproces. Of Vlaanderen deze idee ook op Europees niveau ingang kan doen vinden, zal nog moeten blijken. Deze kwestie illustreert volgens de minister-president op welke manier Vlaanderen een bijdrage kan leveren vanuit zijn betrokkenheid op internationale besluitvormingsprocessen.

Een zevende aandachtspunt is het creëren van een juridische onderbouw voor duurzame ontwikkeling, naar analogie met de federale overheid. Daarbij kan men gebruik maken van recente gegevens van het onderzoek van het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) dat onder meer de voor- en nadelen van dergelijke juridische onderbouw op een rijtje zet. Eind februari 2005 zouden de resultaten van dat onderzoek bekend moeten zijn. In zijn advies pleit KINT voor een juridische onderbouw.

Informatie, sensibilisering en communicatie vormen een achtste aandachtspunt. De bevolking moet bewust worden gemaakt van het belang van een echt beleid voor duurzame ontwikkeling, ook in de concrete handelingen van elke dag. Een beleid voor duurzame ontwikkeling vergt dus ook inspanningen van de bevolking en niet alleen betrokkenheid van het middenveld. De Vlaamse overheid moet een voorbeeldrol vervullen, onder meer bij initiatieven rond eerlijke handel.

Tot slot zal de Vlaamse overheid, zonder dirigistisch te willen optreden, proberen om lokale initiatieven rond duurzame ontwikkeling te stimuleren.

De minister-president geeft toe dat deze negen opties wellicht niet grensverleggend zijn. Volgens hem moeten ze echter een concrete aanzet zijn tot de uitbouw van een echt horizontaal beleid voor duurzame ontwikkeling in Vlaanderen.

2. Vragen van de leden en antwoorden van de minister-president

2.1 Lokaal duurzaamheidsbeleid

De heer *Rudi Daems* beaamt dat deze beleidsnota niet grensverleggend of ambitieus is. De grote verdienste van deze nota is het bestaan ervan. De spreker hoopt dat deze nota de aandacht zal wek-

ken voor zaken die zich zogezegd ver van ons bed afspelen.

In de omgevingsanalyse staat dat Vlaanderen weliswaar geen hoogvlieger is, maar dat Vlaanderen het lang niet slecht doet in vergelijking met zijn onmiddellijke buurlanden. De heer *Daems* vergelijkt Vlaanderen echter ook met Scandinavië en stelt vast dat al zo'n 60 procent van alle Scandinavische gemeenten bezig is met een lokale Agenda 21.

Volgens mevrouw *Joke Schauvliege* is de samenwerking met de gemeenten en de provincies het belangrijkste punt. Realisaties op dat niveau maken duurzame ontwikkeling tastbaar en begrijpelijk voor de bevolking. Er zijn al veel gemeentelijke en provinciale initiatieven, maar het geheel is onsamenvattend en vaak blijven voornemens te veel theorie. Op vele plaatsen is er reeds een duurzaamheidsambtenaar maar die houdt zich vooral bezig met het leefmilieu. Ook op dat niveau moeten de beschotten weggewerkt worden en moeten de duurzaamheidsambtenaren hun taak verruimen.

De gemeenten en provincies moeten beter ondersteund worden. Nu zijn er al een aantal bewustmakingscampagnes, onder meer van de Bond Beter Leefmilieu in samenwerking met een aantal milieuverenigingen. Misschien moet de Vlaamse overheid een aantal bijkomende initiatieven nemen, eventueel in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). De uitdaging is tot een bundeling over te gaan en een betere uitwisseling van de verschillende expertise van de gemeenten en ook van het middenveld.

Als meer mensen het gevoel hebben dat ze een steentje bijdragen dan zal de maatschappelijke steun vergroten. Nu zijn vooral goed geïnformeerde, bewuste en bemiddelde bevolkingsgroepen bezig met duurzame ontwikkeling. Een groot deel van de bevolking ligt daar niet van wakker. Gemeentelijke initiatieven kunnen daarin verandering brengen.

Antwoord van de minister-president

De *minister-president* ziet het als zijn taak om aan de gemeenten en provincies voornamelijk informatie, bewustmakingsmateriaal en middelen ter beschikking stellen. De bestaande initiatieven zullen gestroomlijnd worden. Eventueel kunnen een

aantal 'best practices' als voorbeeld aangehaald worden. Ook een convenant, een optionele paragraaf of deelconvenant van de milieuconvenant is mogelijk. De Vlaamse Regering zal zich niet dirigistisch opstellen. Gemeenten en provincies zijn belangrijke partners om het duurzaamheidsbeleid vorm te geven.

De heer *Luc Bas* (AMINAL) voegt, op vraag van de minister-president, hieraan toe dat er inderdaad niet zozeer nieuwe gemeentelijke of provinciale initiatieven moeten komen maar dat bepaalde initiatieven eerder uitgebreid moeten worden. Er moet een extra stimulans gegeven worden om de milieuconvenant om te vormen tot een convenant voor duurzame ontwikkeling. Dat gebeurt nu reeds gedeeltelijk, waarbij de gemeenten kunnen kiezen hoe ver ze gaan; het is een optie.

2.2 Integratie

De heer *Rudi Daems* vindt dat het werk van de interdepartementale werkgroep die eerst werd gestuurd door het departement Leefmilieu en later door het departement Buitenlands Beleid een positieve dynamiek heeft teweeggebracht, die de minister-president wil voortzetten.

Er wordt volgens de spreker voortdurend aangedrongen op de integratie van verschillende plannen. Het is hem opgevallen dat duurzame ontwikkeling in elke beleidsnota anders wordt geïnterpreteerd. Zo staat in de beleidsnota Leefmilieu dat bodemsanering voortaan binnen duurzame ontwikkeling zal vallen. De spreker vraagt zich af hoe hij het begrip duurzame ontwikkeling in deze context moet interpreteren. Daarop is nog niet geantwoord. Hij beschouwt het als een lovenswaardige ambitie om alle beleidsnota's op elkaar af te stemmen. Dat zal niet alleen een inbreng van de minister-president vergen. Ook de verschillende administraties zullen ertoe bereid moeten zijn.

In een samenwerkingsovereenkomst is afgesproken om via het departement Leefmilieu te werken aan participatie, integratie en de Noord-Zuidrelatie. De spreker vraagt hoe de minister-president dat zal verruimen. Het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling (VODO) heeft een duurzaamheidsspiegel. De VVSG werkt met stedenbanden en convenants. Een project voor het opmaken van een monitor Duurzame Steden loopt. Welke van deze projecten wil de minister-president overnemen?

In de beleidsnota is het niet duidelijk of er een kaderdecreet inzake duurzame ontwikkeling volgt. Volgens de heer *Daems* brengt een kaderdecreet zowel voor- als nadelen met zich. Het nadeel is dat institutionalisering niet altijd een goede oplossing is. Vaak volstaat de vaste wil om samen te werken. Het voordeel van een kaderdecreet is dat de volgende Vlaamse regeringen verplicht worden werk te maken van duurzame ontwikkeling. De spreker suggereert de volgende tussenoplossing: in plaats van werk te maken van een kaderdecreet moet gewerkt worden aan een duurzame-ontwikkelingstoets. Bij veel regeringsbeslissingen worden nu al de gevolgen voor de lokale besturen nagegaan.

Mevrouw *Sabine Poleyn* vindt het goed dat in deze beleidsnota een overzicht wordt gegeven van de plannen van het Waalse en het Brusselse Gewest. Het Waalse Gewest wil belangrijke beslissingen toetsen aan de drie pijlers van duurzame ontwikkeling. De spreekster benadrukt dat ze niet pleit voor een bijkomend effectenrapport, maar ze vindt het Waalse voorstel interessant. Het Brusselse Gewest lanceert een actie Duurzame Stad. Volgens de spreekster kan Vlaanderen dat stimuleren onder zijn steden en gemeenten.

De spreekster is tevreden dat de bevoegdheid over Duurzame Ontwikkeling expliciet werd toegewezen. Op deze manier is de Vlaamse Regering verplicht een beleidsnota op te stellen, wat een dynamiek teweeg zal brengen.

Tegelijk merkt ze duidelijk dat deze beleidsnota de eerste is in zijn soort. De beleidsnota geeft een overzicht van alle bestaande initiatieven en definities, waardoor men goed weet vanwaar men precies vertrekt en waarover men het precies heeft. Daartegenover staat dat de nota heel voorzichtig is.

Mevrouw *Poleyn* vindt het positief dat de werkgroep Duurzame Ontwikkeling over de verschillende departementen heen werkt. Ze apprecieert de passage in de nota waarin wordt verwezen naar de bestaande initiatieven, die als positief worden omschreven. Tegelijk moet een en ander gestroomlijnd worden.

De spreekster vraagt welk departement de werkgroep leidt.

Ze stelt dat in de beleidsnota vaagweg sprake is van het Vlaams structureel overleg over Duurzame

Ontwikkeling. Hoe staan de zaken er binnen dat overleg precies voor?

Mevrouw *Joke Schauvliege* heeft het genoeg een primeur te mogen beleven. Voor het eerst werd de bevoegdheid om een duurzaam ontwikkelingsbeleid te voeren uitdrukkelijk toegewezen binnen de Vlaamse Regering. Hiermee komt men tegemoet aan de vraag van vertegenwoordigers uit de sector, zoals VODO die hierom uitdrukkelijk hadden gevraagd. Zeker nu dit de bevoegdheid is van de minister-president is dit de kans bij uitstek om een uitdrukkelijker Vlaams beleid inzake duurzame ontwikkeling te gaan voeren en zo de achterstand die Vlaanderen heeft opgelopen terug in te halen. Het feit dat dit beleid interdepartementeel moet gebeuren en met alle beleidsdomeinen verbonden is, maakt de keuze voor de minister-president een zeer goede keuze.

Echt pionierswerk moet er niet meer gebeuren. Er is reeds heel wat expertise en knowhow op tal van domeinen. Er is het middenveld, diverse plannen, federale, Europese en internationale ervaring en de kleinschalige initiatieven. Daarom is het goed dat een stand van zaken werd gemaakt in het eerste deel van de beleidsnota met een duidelijk overzicht van alle bestaande initiatieven. De intentie om nog beter gestroomlijnd te gaan werken is positief.

Terzake wordt afgewacht wat de resultaten zijn van een beleidsvoorbereidend onderzoek Vlaams structureel overleg Duurzame ontwikkeling dat wordt gevolgd door een stuurgroep. De spreekster vraagt wie dat overleg heeft opgestart. Wie zit in de stuurgroep? Wat is de precieze opdracht in het kader van dat beleidsvoorbereidend onderzoek? Wanneer wordt concreet resultaat verwacht?

De minister-president verwijst volgens mevrouw Schauvliege naar een onderzoek over de juridische onderbouw. Kan hij daarover wat meer informatie geven? Wie doet dat? Wie heeft erover beslist? En wanneer worden resultaten verwacht?

Antwoord van de minister-president

Een studie van het HIVA over een Vlaams gestructureerd overleg voor duurzame ontwikkeling zal klaar zijn tegen het einde van februari

2005. In die studie zullen de voor- en nadelen van een juridisch kader voor de coördinatie van beleid voor duurzame ontwikkeling geschetst worden. Het KINT toont zich overigens voorstander van een juridisch kader.

2.3 Betrokkenheid van het middenveld

De heer *Rudi Daems* staat positief tegenover het voorstel om het middenveld te betrekken bij het debat en de ontwikkeling van de strategie. Hij wil echter vernemen hoe dat precies zal verlopen. Wordt dat een taak voor de SERV, MiNa-Raad of voor een Vlaamse raad voor de duurzame ontwikkeling? In deze structuren hebben belangrijke doelgroepen als jongeren of vrouwen geen plaats.

Volgens mevrouw *Joke Schauvliege* blijkt uit het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota dat deze regering het middenveld centraal stelt, ook voor duurzame ontwikkeling. Er is immers al heel wat expertise en er zijn diverse adviesraden. Welke rol ziet de minister-president voor het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling? Wordt de samenwerkingsovereenkomst voortgezet? Het vertrouwen in het middenveld blijkt trouwens niet alleen uit woorden, er is immers een minister bevoegd voor duurzame ontwikkeling.

Antwoord van de minister-president

De minister-president stelt dat de betrokkenheid van het middenveld verbeterd zal worden door de bestaande adviesraden serieus te nemen. De SERV en MiNa-Raad bijvoorbeeld, houden in hun advies nu al rekening met de drie pijlers van duurzaamheid. Het is de bedoeling om een overlegforum op te richten, waarin instanties zoals VODO aan bod kunnen komen.

Op vraag van de minister-president voegt de heer *Tom De Saegher*, kabinetsmedewerker, hieraan toe dat voor het middenveld een tweesporenbeleid past. Vooreerst kan een middenveldforum continu voorstellen toetsen. Zo kan er een strategie ontwikkeld worden met een voldoende groot draagvlak. Ook voor de uitvoering ervan kan beroep gedaan worden op dat middenveld. Daarnaast zullen adviesvragen gericht worden aan de SERV en de MiNa-Raad. Voor de toekomst zal moeten nagegaan of eventueel een nieuw orgaan moet worden opgericht.

2.4 Strategie – langetermijnvisie

De heer *Rudi Daems* merkt op dat Duurzame Ontwikkeling het beleidsterrein bij uitstek is dat zich bezighoudt met de lange termijn. Hij vraagt zich af of de minister-president zich in de beleidsnota Duurzame Ontwikkeling mag beperken tot negen realisaties op de korte of middellange termijn. De ambitie had moeten zijn om te werken aan een strategie die de regeerperiode overstijgt. Op dit ogenblik woedt een debat over transitie management. Vlaanderen staat op dat vlak nog nergens. Dit debat biedt heel wat mogelijkheden. De vruchten ervan zullen over vijf jaar echter nog niet rijp zijn.

De teksten bevatten volgens de heer Daems een tegenstelling tussen de ambitie om tot een volwaardige strategie te komen en het voornemen om een relatief korte strategienota voor te leggen. De spreker wil vernemen hoe hij dat moet interpreteren. Hij vraagt de minister-president hoe hij dat zal realiseren met een beperkte administratieve omkadering.

Mevrouw *Joke Schauvliege* is blij dat de minister-president bij de beleidsopties kiest voor haalbare en duidelijke doelstellingen en realisaties. Dat is efficiënter dan het verkondigen van grote theorieën. Deze acties moeten wel in een langetermijnvisie passen. Het is alleen jammer dat in de beleidsnota de concrete voorbeelden beperkt blijven tot een suggestie over duurzaam bouwen. Ze heeft echter alle vertrouwen in de minister-president. Het is ondertussen algemeen bekend dat hij sober aankondigt maar naar resultaten streeft.

Mevrouw Schauvliege stelt verder dat bij de opmaak van een Vlaamse strategie gesteund zal worden op bestaande visies, onder meer de Europese strategie en het Pact van Vilvoorde. Heeft de minister-president een tijdspad voor het uitwerken van een Vlaamse strategie? Zal de minister-president rekening houden met de streefdatum van 2010 van het Pact van Vilvoorde?

Een betere afstemming vergt volgens de minister-president overleg op korte termijn. Wanneer zal dat precies gebeuren? Zal het parlement op de hoogte gebracht worden van de resultaten daarvan?

Antwoord van de minister-president

Voor de doelstellingen op lange termijn gaat de minister-president uit van de bestaande engage-

menten van het land en het gewest. Hij verwijst naar Agenda 21, de engagementen van Johannesburg, de Gauteng-verklaring van de interregionale conferentie, de Kyoto-normen. Die afspraken zijn de doelstellingen van een Vlaams duurzaamheidsbeleid. Integratie met internationale en interregionale inspanningen is dus nodig. De negen realisaties op korte termijn zijn gericht op de creatie van beleidsinstrumenten. De inhoud wordt bepaald door de internationale context en strategische documenten zoals het Pact van Vilvoorde, het regeerakkoord en de beleidsnota's, en andere.

De doelstellingen van onder meer het Vlaamse Klimaatplan, Kleurrijk Vlaanderen en het Pact van Vilvoorde moeten afgestemd worden met die van het regeerakkoord. Als de communautaire perikelen uit de weg geruimd zijn, moet een en ander verduidelijkt worden en moet daarover overleg georganiseerd worden. De langetermijn-doelstellingen zijn dus de internationale afspraken en de bestaande Vlaamse doelstellingen, die allicht moeten geactualiseerd worden. De negen realisaties hebben dus vooral betrekking op instrumentarium, financiering en het verhogen van de betrokkenheid.

De strategie is juist gericht op de integratie van de bestaande plannen voor duurzaamheid. De strategie is gepland voor het einde van dit jaar. De plannen zullen in de strategie gepast worden. Het is niet de bedoeling om de bestaande initiatieven af te schaffen.

De heer *Tom De Saegher*, kabinetsmedewerker, zegt dat voor de langetermijnvisie gedacht wordt aan een omzetting en evaluatie op basis van bestaande teksten. Die bestaande teksten zullen eventueel geactualiseerd worden in een Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling. Een eerste fase daarvan zou klaar moeten zijn voor de zomer, de volledige tekst met voorstellen voor concrete maatregelen tegen het einde van het jaar. Een langetermijnvisie kan niet op zich staan maar moet gekoppeld worden aan een aantal concrete beleidsmaatregelen, die tegen het einde van de regeerperiode moeten gerealiseerd worden of toch op de sporen zijn gezet. Uit een aantal studies blijkt dat de aandacht voor duurzame ontwikkeling enkel kan aangescherpt worden als er naast de langetermijnvisie ook een aantal concrete maatregelen kunnen opgesomd worden. Dat is het doel van de voornoemde strategie.

2.5 Internationaal

De heer *Rudi Daems* is van oordeel dat Vlaanderen inderdaad moet deelnemen aan internationaal overleg tussen regionale overheden.

Mevrouw *Joke Schauvliege* meent dat de zichtbare aanwezigheid van Vlaanderen op het Europese en internationale niveau een goede strategie is. Het gaat daarbij niet alleen over de aanwezigheid. Een goede voorbereiding maakt een concrete inbreng van Vlaanderen op die niveaus mogelijk. Financiële middelen en ondersteuning door de administratie zijn nodig.

Mevrouw *Sabine Poleyn* vraagt wie Vlaanderen zal vertegenwoordigen op de internationale conferenties? Wie volgt die conferenties? Wie kan het Vlaams Parlement ter verantwoording roepen? In de beleidsnota Buitenlands Beleid is dat evenmin duidelijk.

Antwoord van de minister-president

Op internationale fora bleek dat Vlaanderen onvoldoende georganiseerd is. Daarom is niet alleen de werkgroep Duurzame Ontwikkeling opgericht, maar werd ook de opdracht gegeven aan het HIVA om een onderzoek te voeren naar de beste manier om structureel te overleggen over duurzame ontwikkeling.

De heer *Luc Bas* verklaart verder dat de belangrijkste internationale vergaderingen momenteel worden voorbereid door het departement Leefmilieu. Dat zou een opdracht moeten zijn voor de op te richten cel bij de diensten van de minister-president. Voorlopig kan er een oplossing gezocht worden in het departement coördinatie. Het is belangrijk dat Vlaanderen betrokken is bij het vastleggen van internationale afspraken en zo ook tijdig op de hoogte is. Het Netwerk van de Regionale Overheden voor Duurzame Ontwikkeling (NRG4SD) is een structureel uitvloeisel van de Gauteng-verklaring waarbij de Vlaamse overheid een eerste mogelijkheid heeft om rechtstreeks invloed op de internationale agenda voor duurzame ontwikkeling uit te oefenen. Dat wereldwijd netwerk had vorig jaar al een conferentie in Sumatra gepland. Door de tsoenamiramp zijn de aandachtspunten voor de conferentie verschoven. Er zal ook aandacht besteed worden aan de wederopbouw. Het

is de bedoeling dat het netwerk een solidariteitsfonds creëert om projecten, die beantwoorden aan een aantal criteria van duurzame ontwikkeling, te steunen. De minister-president en minister Bourgeois, bevoegd voor Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking, zullen over deelname beslissen. Het is een goede kans om de Vlaamse initiatieven in Sumatra in de schijnwerper te plaatsen.

2.6 Sensibilisatie

Volgens mevrouw *Sabine Poleyn* bekend de beleidsnota dat er een gebrek is aan politieke aandacht voor duurzame ontwikkeling. Welke initiatieven worden genomen om die houding te veranderen?

Mevrouw *Joke Schauvliege* beklemtoont dat sensibilisatie, informatie en communicatie de instrumenten zijn om het draagvlak te vergroten. Heeft de minister reeds concrete acties gepland? Wil hij daarbij de scholen betrekken? Wil hij een prijs uitreiken of investeren in innovatie en ontwikkeling? Eventueel kan samengewerkt worden met het economisch beleid van de Vlaamse Regering. Dat is niet alleen een voordeel voor bedrijven, die zich immers kunnen profileren als duurzaam bedrijf, maar versterkt ook de duurzame ontwikkeling.

Mevrouw *Joke Schauvliege* besluit met een indiaanse wijsheid: “De wereld behoort ons niet toe, we lenen haar enkel van onze kinderen.”. De beleidsnota is een begin, maar ze is ervan overtuigd dat over vijf jaar de resultaten zichtbaar zullen zijn.

2.7 Ontwikkelingssamenwerking

Duurzame ontwikkeling is gebaseerd op drie pijlers. Ontwikkelingssamenwerking en de Noord-Zuidverhouding is daar één van. Mevrouw *Sabine Poleyn* wijst erop dat ze daar te weinig over terugvindt in de beleidsnota en vraagt dit aspect sterker te benadrukken. Ze is wel bereid de praktijk af te wachten vooraleer zelf aanvullende voorstellen te lanceren.

Spreekster vindt het einde van de regeerperiode te laat voor het concretiseren van een aantal beleidsmaatregelen. Over drie of vier jaar zou een betere

streefdatum zijn. Er is niet alleen het overleg op Sumatra maar ook de 'Rio plus 15'-conferentie van 2007, die Vlaanderen tot actie aanzetten.

Projecten in het Zuiden mogen niet alleen een economische invalshoek hebben. Vandaag gaat het echter niet meer zozeer over het steunen van projecten maar over het steunen van steden en gemeenten of van overheden of partners in het Zuiden die ook op langere termijn werken.

Antwoord van de minister-president

De *minister-president* verwijst in dat verband naar een missie die eind januari 2005 naar Costa Rica vertrekt.

Volgens de heer *Luc Bas* zou het ontwikkelings-samenwerkingsbeleid moeten kaderen in de randvoorwaarden voor duurzame ontwikkeling. Ook die minister zou, net als andere ministers, gestimuleerd moeten worden om bij de projecten rekening te houden met duurzaamheid. Dat is inderdaad een gemis. Dat heeft volgens de heer Bas te maken met de volgorde van totstandkoming van de beleidsnota's. Hij hoopt dat de jaarlijkse beleidsbrieven er meer aandacht aan schenken. De ministers mogen niet de indruk krijgen dat de minister voor Duurzame Ontwikkeling alles zelf moet oplossen.

2.8 Budget

Mevrouw *Joke Schauvliege* betreurt dat er in 2005 nog geen afzonderlijk budget is; zeker voor een gecoördineerde ambtelijke werking is dat nodig volgens haar. Een begroting met een minimale groei zou een opsteker zijn voor de betrokkenen, al was het maar voor de symbolische waarde ervan. Misschien kan de minister-president rekening houden met deze suggestie bij de begroting 2006.

Die middelen zijn ook nodig voor de administratieve omkadering voor zowel de coördinatie als de afstemming. De Vlaamse overheid moet ook meer ondersteuning bieden op het vlak van kennis en moet de resultaten van de verschillende overlegfora terugkoppelen. Als er meer duidelijkheid is over de Vlaamse strategie lijkt het mevrouw Schauvliege belangrijk financiële stimuli voor de

verschillende actoren in te voeren. Ook daarvoor is in 2006 een budget nodig.

In de nota staat dat de verschillende andere bevoegdheidsdomeinen een financiële inspanning moeten doen op vlak van duurzame ontwikkeling. Is er een duidelijk overzicht van de bijdrage van elk departement? Wordt dat opgevolgd? Het is vrijblijvend. Is men niet teveel afhankelijk van de goodwill van anderen? Een goede controle is nodig. Misschien is het goed om een engagementsverklaring op te stellen waarin bepaald wordt dat elke minister of departement een minimaal percentage besteedt aan duurzame ontwikkeling. Er gebeuren reeds aanzienlijke, maar versnipperde inspanningen. Een engagementsverklaring zou de initiatieven zichtbaar maken.

De verslaggever,

De voorzitter,

Tinne ROMBOUTS

Patrick LACHAERT